

Målnummer: T2437-12 **Avdelning:** 2

Domsnummer:

Avgörandedatum: 2013-06-13

Rubrik: Utmätning av livförsäkring. Vad som har utmätts enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen har inte ansetts vara förfallet till betalning på det sätt som förutsätts för tillämpning av 9 kap. 11 § utsökningsbalken om indrivning av fordran.

Lagrum:

- 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen (2005:104)
- 9 kap. 11 § utsökningsbalken (1981:774)
- 58 kap. 18 § inkomstskattelagen (1999:1229)

Rättsfall:

REFERAT

Stockholms tingsrätt

Staten genom Skatteverket förde vid Stockholms tingsrätt den talan mot Försäkringsaktiebolaget Skandia som framgår av tingsrättens dom.

Tingsrätten (rådmannen Bertil Sundin) anförde följande i dom den 8 juni 2011.

Yrkanden m.m.

Kronofogdemyndigheten utmätte den 6 maj 2010 med stöd av 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen ett belopp om 13 010 kr från S.E:s tjänstepensionsförsäkring ITPK UL250014-8779-02 hos försäkringsbolaget Skandia (beslutsnummer E-9629610). Utmätningen gjordes för fordringar i både allmänna och enskilda mål hos kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten säkerställde samma dag utmätningen genom att sända ett s.k. förbudsmeddelande till Skandia. Kronofogdemyndigheten anmanade sedan Skandia att omedelbart betala det utmätta beloppet till kronofogdemyndigheten. Någon betalning skedde inte. Kronofogdemyndigheten förelade i juni 2010 Skatteverket att enligt 4 kap. 23 § första stycket UB väcka talan gentemot Skandia.

Skatteverket har i september 2010 väckt talan mot Skandia och yrkat att tingsrätten ska förplikta Skandia att till S.E. utge 13 010 kr i enlighet med kronofogdemyndighetens utmättningsbeslut. Skatteverket har till grund för sin talan åberopat att kronofogdemyndigheten med tillämpning av 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen har utmätt delar av S.E:s livförsäkring i Skandia. Skandia är såsom försäkringsgivare skyldigt att till kronofogdemyndigheten utbetala det utmätta beloppet.

Skatteverket har utvecklat sin talan enligt följande.

En utmätning enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen avser ett belopp och inte själva försäkringen eller rätten till försäkringen. Det kan därför inte bli aktuellt med återköp av försäkringen, eller någon återköpsdispens från Skatteverket. Bestämmelsen i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen innebär att det under vissa förutsättningar är möjligt att utmäta ett livförsäkringsbelopp på grund av alltför stor premiebetalning. Det är emellertid endast den "överstora" premiebetalningen som kan utmätas. Ett ianspråktagande av det utmätta beloppet förutsätter att försäkringsgivaren är skyldig till att medverka till att beloppet bryts ut ur försäkringen och frigörs, varefter beloppet kan hanteras

som en fristående penningfordran och drivas in av kronofogdemyndigheten i den ordning som allmänt gäller för indrivning av utmätt fordran. Att det utmätta beloppet kan utgöra ett uttag ur en pensionsförsäkring som inte är att bedöma som återköp framgår av departementspromemorian Ds 1993:93. Den omständigheten att försäkringen ägs av S.E:s arbetsgivare saknar betydelse eftersom vid utmätning, enligt 20 kap. 2 § försäkringsavtalslagen, varje försäkrad anses vara försäkringstagare om det såsom i detta fall är fråga om en livförsäkring. - Utbetalningen från Skandia kommer inte att behöva prövas enligt bestämmelser om återköp i 58 kap. 16 och 18 §§ i inkomstskattelagen.

Skandia har bestritt yrkandet och har till grund för bestridandet åberopat den omständigheten att det inte kan utgå något pensionsförsäkringsbelopp från det aktuella pensionsförsäkringsavtalet annat än i enlighet med avtalet och någon sådan rätt till utbetalning finns inte i avtalet.

Skandia har utvecklat sin talan enligt följande.

Den aktuella försäkringen, som är en kollektivavtalsgrundad pensionsförsäkring, ägs inte av S.E. utan av dennes arbetsgivare och det är arbetsgivaren som intar ställning som försäkringstagare i frågor som rör själva avtalet. - 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen, som är en civilrättslig lagstiftning, reglerar i vilken mån en livförsäkring får utmätas men paragrafen tar inte hänsyn till inkomstskatterättsliga regler. - En utmätning av en pensionsförsäkring kan ske på två sätt. Antingen utmäts genom sakutmätning helt eller delvis rätten till försäkringen eller utmäts från försäkringen avtalsenliga periodiskt utfallande belopp. I detta fall är det fråga om utmätning av en del av rätten till en penningfordran enligt försäkringen. Någon rätt till utbetalning enligt försäkringen finns emellertid inte för närvarande och någon fordran förfallen till betalning finns inte heller. Rätt till eventuell ändring av försäkringen tillkommer S.E:s arbetsgivare. Skandia är inte skyldigt att medverka till att det utmätta beloppet tillgodogörs borgenärerna. - Enligt 58 kap. 6 § inkomstskattelagen får en pensionsförsäkring inte medföra rätt till andra försäkringsbelopp än sådana som betalas ut som ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension.

Målet har tagits till avgörande utan huvudförhandling med tillämpning av 42 kap. 18 § första stycket 5 RB.

Domskäl

Enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen får en livförsäkring utmätas för en försäkringstagares skulder men bara i den mån det under de senaste tio åren har betalats premie för försäkringen med belopp som överstiger en viss närmare angiven nivå. Det är ostridigt att ett i och för sig tillåtet belopp, 13 010 kr, med tillämpning av begränsningsregeln i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen, blivit utmätt.

I förevarande fall rör det sig om en kollektivavtalsgrundad försäkring. Enligt 20 kap. 2 § försäkringsavtalslagen anses emellertid i utmättningsfall enligt 15 kap. 3 § samma lag varje försäkrad, alltså i detta fall S.E., vara försäkringstagare.

Av utmättningsprotokollet framgår att försäkringens värde vid utmätningstillfället uppgick till cirka 24 775 kr. Utmätningen avsåg ett visst belopp av försäkringens värde och inte hela försäkringen. Bestämmelserna om återköp i 58 kap. 18 § inkomstskattelagen tar sikte på hela försäkringen som sådan varför dessa bestämmelser, enligt tingsrättens mening, inte utgör hinder för Skandia att utbetala det utmätta beloppet.

Den omständigheten att det enligt försäkringsavtalet inte finns någon rätt till förtida utbetalning från försäkringen till försäkringstagaren kan rimligen i utskönningshänseende inte utgöra något hinder mot utmätning enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen.

När det gäller frågan om fordringen är förfallen till betalning gör tingsrätten följande överväganden. Försäkringstagarens eller S.E:s fordran på försäkringsbolaget i anledning av försäkringsavtalet förfaller normalt inte förrän försäkringsbeloppen betalas ut. Om Skandias inställning skulle godtas skulle alltså borgenärerna inte kunna tillgodogöras utmätningens beloppet förrän när S.E. pensioneras. Ett sådant synsätt är varken rimligt eller ändamålsenligt med hänsyn till den möjlighet till utmätning som faktiskt finns i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen. Tingsrätten anser att fordringen i utsköningshänseende får anses ha förfallit när den utmätts enligt reglerna i försäkringsavtalslagen.

Sammantaget konstaterar tingsrätten att det har funnits en laglig möjlighet att utmäta en beloppsmässig del av försäkringen vilket kronofogdemyndigheten också har gjort. Den omständigheten att det har saknats reglering i avtalet om rätt till utbetalning innebär inte, i ett fall som det förevarande, att utmätning inte kan ske. Tingsrätten konstaterar vidare att fordringen genom utmätningen får anses förfallen till betalning. Skatteverket har i den ordning som anges i 9 kap. 11 § jämförd med 4 kap. 23 § UB väckt talan mot Skandia såsom sekundogäldenär. Skandia är som sekundogäldenär skyldigt att till S.E. utge det utmäta beloppet om 13 010 kr. Käromålet ska således bifallas.

Domslut

Försäkringsaktiebolaget Skandia förpliktas att till S.E. utge 13 010 kr i enlighet med kronofogdemyndighetens utmätningens beslut den 6 maj 2010, E-96296-10.

Svea hovrätt

Försäkringsaktiebolaget Skandia överklagade i Svea hovrätt och yrkade att hovrätten med ändring av tingsrättens dom skulle ogilla käromålet.

Staten genom Skatteverket motsatte sig att tingsrättens dom ändrades.

Hovrätten (hovrättslagmannen Jan Öhman samt hovrättsråden Ingrid Åhman och Kerstin Norman, referent) anförde följande i dom den 20 april 2012.

Hovrättens domskäl

Oavsett hur bestämmelsen i 58 kap. 18 § inkomstskattelagen ska tolkas, anser hovrätten att den situation som är aktuell i målet inte är att likställa med återköp av försäkringen.

Hovrätten delar i övrigt fullt ut den bedömning som tingsrätten har gjort. Tingsrättens dom ska därför inte ändras.

Hovrättens domslut

Hovrätten fastställer tingsrättens dom.

Högsta domstolen

Skandia överklagade och yrkade att HD skulle ogilla käromålet.

Skatteverket motsatte sig ändring av hovrättens dom.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, justitiesekreteraren Helene Bergström, föreslog i betänkande att HD skulle meddela följande dom.

Skäl

Bakgrund

1. Kronofogdemyndigheten beslutade den 6 maj 2010 att utmäta ett belopp om 13 010 kr i en tjänstepensionsförsäkring i Försäkringsbolaget Skandia (Skandia) som är tecknad för S.E. Utmätningen avsåg S.E:s skulder i allmänna och enskilda mål. Det utmättningsbara beloppet beräknades i enlighet med 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen (2005:104).

2. I syfte att säkerställa utmätningen skickade kronofogdemyndigheten ett förbudsmeddelande enligt 6 kap. 3 § UB till Skandia i egenskap av sekundogäldenär. Därefter anmodade kronofogdemyndigheten, med stöd av 9 kap. 11 § UB, Skandia att betala det utmäta beloppet till kronofogdemyndigheten. Skandia ansåg sig förhindrade att betala det utmäta beloppet till kronofogdemyndigheten på grund av att någon utbetalning inte kunde ske från S.E:s försäkring enligt försäkringsavtalet och att det inte heller fanns något stöd i lag för en sådan utbetalning. Till följd av Skandias ställningstagande förelade kronofogdemyndigheten, enligt 9 kap. 11 § tredje stycket och 4 kap. 23 § första stycket UB, utmättningsborgenärerna att väcka talan mot Skandia i egenskap av sekundogäldenär. Föreläggandet innebar att utmättningsborgenärerna skulle yrka att Skandia skulle utge det utmäta beloppet till S.E.

3. Skatteverket väckte talan mot Skandia och yrkade att Skandia skulle förpliktas att utge 13 010 kr till S.E. på grund av beslutet om utmätning. Skandia bestred käromålet på samma grunder som de ansett sig förhindrade att betala in det utmäta beloppet till kronofogdemyndigheten.

4. Tingsrätten och hovrätten förpliktade Skandia - i egenskap av sekundogäldenär - att utge det utmäta beloppet till S.E. Domstolarna menade att regeln i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen helt skulle sakna betydelse om det utmäta beloppet inte kunde drivas in som en förfallen fordran. Deras slutsats var därför att beslutet om utmätning innebar att S.E. hade en fordran om det utmäta beloppet mot Skandia, och att fordran var förfallen till betalning.

5. Det är ostridigt i målet att det vid en beräkning enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen i och för sig finns ett utmättningsbart belopp om 13 010 kr i aktuell försäkring och att försäkringsfall inte har inträffat.

Den rättsliga regleringen

6. Innan något försäkringsfall har inträffat får en livförsäkring utmätas för försäkringstagarens skulder enligt de i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen givna förutsättningarna. Syftet med bestämmelsen är att det vid premiebetalningar som överstiger en viss schabloniserad modell ska vara möjligt att utmäta det överstigande beloppet. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln att den här typen av försäkringar är skyddade från utmätning. Förarbetena till bestämmelsen i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen (prop. 2003/04:150) ger inte någon vägledning i fråga om hur det utmättningsbara beloppet ska indrivas efter ett beslut om utmätning. I promemorian Ny försäkringsavtalslag (Ds 1993:39) redogjordes för att Föreningen Sveriges Kronofogdar i sitt remissyttrande efterlyst förtydliganden av hur det utmäta beloppet skulle tas i anspråk för betalning till utmättningsborgenärerna. Bedömningen i promemorian var att beloppet - så som föreningen ansett - borde utmätas som en fordran hos försäkringsbolaget; att hänvisa till möjligheten att återköpa försäkringen ansågs mindre lämpligt. Enligt promemorian hör dock regler om dessa frågor hemma i utskottsbalken och behovet av ändring av vissa bestämmelser i denna menade man fick övervägas i annat sammanhang (Ds 1993:39 s. 336-337). Frågan har därefter inte behandlats av lagstiftaren.

7. Det följer av 58 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) att en pensionsförsäkring inte får medföra rätt till andra försäkringsbelopp än sådana som betalas ut som ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. Trots den bestämmelsen får en pensionsförsäkring återköpas under de i 58 kap. 18 §

i samma lag givna förutsättningarna. I den paragrafen anges också att bestämmelserna i 58 kap. inte hindrar återbetalning enligt 13 kap. 4 § ÄktB och 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen. Dessa bestämmelser behandlar vissa möjligheter till utbetalning från försäkringsgivaren vid bodelning mellan makar respektive vid försäkringstagarens konkurs.

Bedömning

8. Försäkringsavtalet innebär en rättighet för försäkringstagaren till vissa framtida betalningar. Rättigheten till försäkringen som sådan har inte utmätts, utan det är ett visst belopp som har utmätts. Frågan i målet är därför om det utmätta beloppet kan indrivnas som en förfallen fordran i enlighet med reglerna för sådan indrivning i utskönningsbalken. HD ska pröva om Skandia på grund av beslutet om utmätning har en skyldighet att betala det utmätta beloppet till S.E. Om det belopp som utmätts ur försäkringen skulle kunna drivas in på något annat sätt är inte föremål för prövning i det här målet.

9. Som domstolarna har konstaterat är det uppenbart att lagstiftarens syfte med bestämmelsen i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen måste vara att det utmättningsbara beloppet ska kunna komma utmättningsborgenärerna till godo. Hur det utmättningsbara beloppet ska drivas in är dock inte reglerat och HD ska endast ta ställning till om det kan drivas in som en förfallen fordran med stöd av 9 kap. 11 § UB. Med hänsyn till att de återbetalningar från en försäkring som är tillåtna före försäkringsfallet anges i 58 kap. 18 § inkomstskattelagen borde det rimligen krävas sådant lagstöd även för utbetalning från försäkringen på grund av utmätning som skett med stöd av 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen. Något sådant lagstöd finns dock inte.

10. Vad som ytterligare talar emot att göra en ändamålstolkning av 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen är att beslutet om utmätning vid en sådan tolkning skulle få till effekt att sekundogäldenären (Skandia) skulle hamna i en försämrad rättslig situation mot utmättningsborgenären (Skatteverket) än vad som var fallet mot utmättningsgäldenären (S.E.). Det följer av grunderna för 27 § skuldebrevslagen att en sådan förändring för sekundogäldenären av det ursprungliga avtalsrättsliga förhållandet kräver stöd i lag.

11. Rättstillämparen bör av ovan angivna skäl inte fylla ut den oklarhet som råder i fråga om hur ett belopp som utmätts med stöd av 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen ska drivas in. Det är en fråga för lagstiftaren att ta ställning till.

12. Vid denna bedömning innebär kronofogdemyndighetens beslut att utmäta ett belopp om 13 010 kr i S.E:s tjänstepensionsförsäkring hos Skandia inte att S.E. har en fordran mot Skandia som har förfallit till betalning. Skatteverket har därför inte visat att Skandia har en skyldighet att utge yrkat belopp till S.E.

Slutsats

13. Eftersom Skatteverket inte har visat att Skandia är skyldiga att betala det utmätta beloppet till S.E. ska dess talan ogillas.

HD:s avgörande

Med ändring av hovrättens dom ogillar HD Skatteverkets talan.

HD (justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström, Agneta Bäcklund och Svante O. Johansson, referent) meddelade den 13 juni 2013 följande dom.

Domskäl

Bakgrund

1. Kronofogdemyndigheten beslutade den 6 maj 2010 att utmäta ett belopp om

13 010 kr i en kollektiv tjänstepensionsförsäkring i Försäkringsbolaget Skandia som hade tecknats för S.E. på dennes liv. Det utmättningsbara beloppet beräknades i enlighet med 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen (2005:104). Enligt den bestämmelsen får en livförsäkring innan något försäkringsfall har inträffat i viss omfattning utmätas för försäkringstagarens skulder.

2. I syfte att säkerställa utmätningen skickade Kronofogdemyndigheten ett förbudsmeddelande enligt 6 kap. 3 § UB till Skandia i egenskap av sekundogäldenär. Därefter anmodade Kronofogdemyndigheten med stöd av 9 kap. 11 § Skandia att betala det utmätta beloppet till myndigheten. Skandia ansåg sig förhindrat att betala det utmätta beloppet till Kronofogdemyndigheten på grund av att någon utbetalning inte kunde ske från S.E:s försäkring enligt försäkringsavtalet och att det inte heller fanns något stöd i lag för en sådan utbetalning.

3. Skatteverket väckte efter föreläggande talan mot Skandia och yrkade att Skandia skulle förpliktas att utge det utmätta beloppet till S.E. Skandia bestred käromålet på samma grunder som bolaget hade anfört i utmättningsförfarandet.

4. Domstolarna har förpliktat Skandia att i egenskap av sekundogäldenär utge det utmätta beloppet till S.E. Enligt domskälen skulle regeln i 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen inte få den avsedda betydelsen om det utmätta beloppet inte kunde drivas in som en förfallen fordran. Enligt domstolarna förföll därför det utmätta beloppet till betalning genom utmätningen.

Frågan i HD

5. Det är ostridigt att det vid en beräkning enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen finns ett utmättningsbart belopp om 13 010 kr i försäkringen och att något försäkringsfall inte har inträffat. Frågan i målet är om det utmätta beloppet enligt 9 kap. 11 § UB kan drivas in som en förfallen fordran. Huruvida försäkringen skulle ha kunnat tas i anspråk på något annat sätt är inte föremål för prövning i det här målet (jfr 9 kap. 12 och 13 §§).

Den rättsliga regleringen

6. Syftet med 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen är att premiebetalningar som överstiger ett belopp, uträknat enligt en viss schabloniserad modell, ska vara möjliga att utmäta. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln om att försäkringar av detta slag är skyddade från utmätning.

7. Förarbetena till 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen (prop. 2003/04:150) ger inte någon vägledning i fråga om hur det utmättningsbara beloppet ska drivas in efter ett beslut om utmätning. I promemorian Ny försäkringsavtalslag (Ds 1993:39) redovisades att Föreningen Sveriges Kronofogdar i sitt remissyttrande hade efterlyst förtydliganden av hur det utmätta beloppet skulle tas i anspråk för betalning till utmättningsborgenärerna. Bedömningen i promemorian var att beloppet - så som föreningen ansett - borde utmätas som en fordran hos försäkringsbolaget; att hänvisa till möjligheten att återköpa försäkringen ansågs mindre lämpligt. Enligt promemorian hör dock regler om dessa frågor hemma i utsökningsbalken och behovet av ändring av vissa bestämmelser i denna fick övervägas i annat sammanhang (Ds 1993:39 s. 336 f.). Frågan har därefter inte behandlats av lagstiftaren.

8. Det framgår av 58 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) att en pensionsförsäkring inte får betalas ut till den försäkrade på annat sätt än som ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. Trots den bestämmelsen får en pensionsförsäkring återköpas under vissa i 58 kap. 18 § givna förutsättningar samt om Skatteverket medger det. Bestämmelserna i 58 kap. hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § ÄktB och 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen. De senare bestämmelserna behandlar vissa möjligheter till återbetalning från försäkringsgivaren vid bodelning mellan makar respektive vid försäkringstagarens konkurs.

Bedömning

9. Som domstolarna har konstaterat måste lagstiftarens syfte vara att vad som är utmätningbart enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen ska kunna komma utmätningborgenärerna till godo. Hur utmätningen ska genomföras är dock inte reglerat.

10. Vid indrivning av en utmätt fordran enligt 9 kap. 11 § UB, som det är fråga om i detta fall (se p. 5), kan sekundogäldenären med verkan mot sökanden göra gällande samma invändningar som han eller hon hade kunnat göra gällande mot fordringsborgenären, dvs. utmätningsgäldenären. Det sagda följer redan av grunderna för 27 § skuldebrevslagen. Sedan en fordran har tagits i mät intar alltså utmätningborgenären i materiellt hänseende samma ställning som utmätningsgäldenären i förhållande till sekundogäldenären.

11. Mot den anförda bakgrunden bör det krävas uttryckligt lagstöd för utbetalning från försäkringen på grund av utmätning som skett med stöd av 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen. Till skillnad mot de fall som uttryckligen anges i 58 kap. 18 § inkomstskattelagen (se p. 8), har något undantag inte föreskrivits för den här aktuella situationen.

12. Det anförda medför att det utmätta beloppet inte kan drivas in som en förfallen fordran. Skatteverkets talan ska därför ogillas.

Domslut

Med ändring av hovrättens dom ogillar HD Skatteverkets talan.

Justitierådet Göran Lambertz var skiljaktig och fastställde hovrättens domslut samt anförde följande.

Jag instämmer med majoriteten till och med punkt 8 och anser att domen därefter ska ha följande lydelse.

Bedömning

9. Som domstolarna har konstaterat måste lagstiftarens syfte vara att det som är utmätningbart enligt 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen ska kunna komma utmätningborgenärerna till godo. Hur utmätningen ska genomföras är inte reglerat, vilket får ses som en brist. Utgångspunkten måste dock vara att beloppet utmäts som en fordran hos försäkringsbolaget (se Ds 1993:39 s. 336 f.). En tänkbar annan möjlighet är att utmätningen avser den utmätningbara delen av försäkringen som en rättighet, och att denna rättighet säljs. Om förvärvaren i ett sådant fall inte kan få ut beloppet från försäkringsbolaget innan det förfaller till betalning enligt försäkringsavtalet, kommer emellertid det belopp som en sådan försäljning inbringar normalt att ligga långt under det belopp som är tillgängligt för utmätning. Det medför ett betydligt sämre utfall och man kan utgå från att en sådan ordning inte är avsedd.

10. Det sagda talar för att 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen tolkas så - i brist på uttrycklig reglering - att det utmätta beloppet förfaller till betalning genom utmätningen och får utkrävas från försäkringsbolaget.

11. Frågan är då om det finns något som hindrar att det utmätta beloppet får utkrävas från försäkringsbolaget. En utgångspunkt vid fordringsövergång är att förvärvaren inte får bättre rätt än överlåtaren (27 § skuldebrevslagen). Som framgår av punkterna 2 och 3 har Skandia emellertid i första hand hänfört sig till att man anser sig förhindrad att betala ut beloppet eftersom detta strider mot försäkringsavtalet och det inte finns något stöd i lag för en sådan utbetalning, inte att bolagets rätt skulle försämrats. Försäkringsbolagets intresse av att slippa betala ut en del av försäkringsbeloppet i förväg vid utmätning får också anses vara begränsat. Det gäller särskilt vid en jämförelse

med intresset av att den del av försäkringen som kan utmätas också kan realiseras på ett acceptabelt sätt. Om lagstiftaren hade reglerat frågan uttryckligen hade knappast 27 § skuldebrevslagen ansetts lägga hinder i vägen för en skyldighet för försäkringsbolagen att betala det utmätta beloppet. Med en tolkning av 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen enligt föregående punkt kan då bestämmelsen i 27 § skuldebrevslagen inte anses hindra att försäkringsbolaget förpliktas att betala det utmätta beloppet. (Jfr NJA 1993 s. 222.)

12. Som framgår av punkt 8 nämns inte i 58 kap. 18 § tredje stycket inkomstskattelagen utmätning som en sådan situation där återbetalning får ske trots att återköp inte är tillåtet. Att lagen inte över huvud taget reglerar hur det utmätta beloppet ska tas i anspråk är, som tidigare sagts, en brist i regleringen. Denna brist bör inte i sig hindra att betalning kan krävas från försäkringsbolaget. Inte heller den omständigheten att utmätningssituationen inte nämns i den berörda bestämmelsen bör då hindra att ett utmätt belopp ska betalas.

Slutsats

13. Mot bakgrund av det anförda är Skandia skyldigt att betala det utmätta beloppet till S.E. Hovrättens domslut ska alltså fastställas.

HD:s dom meddelad: den 13 juni 2013.

Mål nr: T 2437-12.

Lagrum: 15 kap. 3 § försäkringsavtalslagen ((2005:104), 9 kap. 11 § UB, 58 kap. 18 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Sökord: Utmätning; Pensionsförsäkring; Livförsäkring; Indrivning av fordran
